

Leyla SARAÇ¹, Eda MUŞTU¹

¹Mersin Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Mersin, Türkiye

lylsrc@gmail.com; eda.mustu@gmail.com

ORIGINAL ARTICLE

ÖĞRETMEN ADAYLARININ BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETİM STİLLERİNİ KULLANIM DÜZEYLERİ İLE STİLLERE İLİŞKİN DEĞER ALGILARININ İNCELENMESİ

Özet

Bu çalışmanın amacı Türk beden eğitimi öğretmen adaylarının şahsi görüşlerine dayalı öğretim stili tercihleri ve bu tercihlere yönelik algılarını incelemektir. Araştırmaya 5 farklı üniversitede öğrenim gören 61 kadın ($x_{yaş} = 23.20 \pm 1.77$) ve 80 erkek ($x_{yaş} = 24.36 \pm 2.37$) beden eğitimi öğretmen adayı katılmıştır. Veri toplamak amacı ile “Beden Eğitimi Öğretmenleri Öğretim Stilleri Değer Algıları Anketi-BEÖSDA”nın Türkçe biçimi kullanılmıştır. BEÖSDA Türkçeye İnce ve Hünük (2010) tarafından orijinali Kulinna ve Cothran (2003) tarafından geliştirilmiş olan araçtan uyarlanmıştır. BEÖSDA her bir öğretim stiline (Komut, Alıştırma, Eşli Çalışma, Kendini Denetleme, Katılım, Yönlendirilmiş Buluş, Problem Çözme: Tek Doğru, Problem Çözme: Farklı Yollar Üretimi, Öğrencinin Tasarımı, Öğrencinin Başlatması, Kendi Kendine Öğretme) yönelik bir senaryodan oluşmaktadır. Katılımcılar aracı 5’li Likert tipi ölçek üzerinde değerlendirmiştir. Bulgular beden eğitimi öğretmen adaylarının en fazla tercih ettiği öğretim stillerinin Komut ($x_{\square} = 4.10 \pm 0.88$), Alıştırma ($x_{\square} = 4.10 \pm 0.88$) ve Eşli Çalışma ($x_{\square} = 4.10 \pm 0.88$) stilleri olduğunu göstermiştir. Benzer biçimde katılımcıların öğretim stillerine yönelik algıları Komut ($x_{\square} = 12.01 \pm 2.43$), Alıştırma ($x_{\square} = 11.37 \pm 2.93$) ve Eşli Çalışma ($x_{\square} = 11.33 \pm 2.79$) stillerinde olumlu düzeyde bulunmuştur. Alıştırma stilini kadın; Katılım, Öğrencinin Tasarımı ve Kendi Kendine Öğretme stillerini de erkek adayların daha fazla tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca, kadın ve erkek beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretim stillerine yönelik değer algılarında da fark bulunmuştur. Erkek adayların Katılım [$t(139) = -2.47, p < .05$], Öğrencinin Tasarımı [$t(139) = -2.51, p < .05$] ve Kendi Kendine Öğretme [$t(139) = -3.93, p < .001$] stillerinde kadın adaylara oranla daha olumlu değer algısına sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Özetle, araştırma bulguları beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretim merkezli öğretim stillerini tercih ettiklerini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim stilleri, beden eğitimi öğretim stilleri, öğretim yöntemleri, öğretmen adayı

Abstract

The purpose of this study was to investigate self reported teaching style preferences and perceptions among male and female Turkish physical education teacher candidates. Sixty-one female ($x_{age} = 23.20 \pm 1.77$ years) and 80 male ($x_{age} = 24.36 \pm 2.37$ years) physical education teacher candidates studying in 5 different universities participated in the study. In order to collect data Turkish version of “Physical Education Teachers’ Perceptions of Teaching Styles-(PETPTS)” was used. The PETPTS was adapted by İnce and Hünük (2010) from an instrument developed by Kulinna and Cothran (2003). The instrument consisted of a scenario for each of the teaching styles (Command, Practice, Reciprocal, Self-check, Inclusion, Guided Discovery, Convergent Discovery, Divergent Production, Learner’s Individual Designed Program, Learner Initiated, Self-teaching). The participants responded on a 5 point Likert type scale. Results demonstrated that command ($x_{\square} = 4.10 \pm 0.88$), practice ($x_{\square} = 4.10 \pm 0.88$), and reciprocal ($x_{\square} = 4.10 \pm 0.88$) styles were the most preferred teaching styles among physical education teacher candidates. Similarly, value perceptions of participants were highest for command ($x_{\square} = 12.01 \pm 2.43$), practice ($x_{\square} = 11.37 \pm 2.93$) and reciprocal ($x_{\square} = 11.33 \pm 2.79$) style. Female participants used Practice style compared to males; but males used inclusion, Learner’s Individual Designed Program and Self Teaching Styles more compared to females. In addition, there was a significant statistical difference between the value perceptions of female and male physical education teacher candidates in terms of value placed on teaching styles. Males found to placed higher value on Inclusion [$t(139) = -2.47, p < .05$], Learner’s Individual Designed Program [$t(139) = -2.51, p < .05$] and Self-teaching [$t(139) = -3.93, p < .001$]. Shortly, results showed that the tendency among physical education teacher candidates was to use teacher-centred teaching styles.

Keywords: Teaching styles, physical education teaching styles, teaching methods, teacher candidate

Giriş

Beden eğitimi ve spor çocukların ruhsal, ahlaki, sosyal, kültürel, sözel ve sayısal okuryazarlık, bilgi ve haberleşme teknolojileri, düşünme becerileri vb. konularda gelişimine yardımcı olan çok yönlü bir alandır ve bu gelişimler gerçekleşirken gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerin beden eğitimi dersinden keyif almaları beklenir (Bailey, 2001). Öğrencinin bahsi geçen konularda maksimum gelişimine yardımcı olacak etkenlerin belirlenmesine yönelik araştırmalar süregelmektedir. Bu etkenlerden biri beden eğitimi derslerinde kullanılan öğretim etkinliklerinin sunum biçimidir. Bu biçimler yöntem, strateji, model vb. isimler almıştır. Bunlara ek olarak beden eğitimi öğretimi alanında ilk versiyonu Mosston ve Ashworth (2008) tarafından 1966 yılında yazılan “Beden Eğitimi Öğretimi-Teaching Physical Education” adlı, içerisinde beden eğitimi öğretimine yönelik stillerin yer aldığı kaynak günümüze kadar öğretmen yetiştiren kurumlar ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından kullanılmıştır. Mosston ve Ashworth’un (2008) kullanıma sunduğu 11 öğretim stili Komut Stili-A, Alıştırma Stili-B, Eşli Çalışma Stili-C, Kendini Denetleme Stili-D, Katılım Stili-E, Yönlendirilmiş Buluş Stili-F, Problem Çözme: Tek Doğru Stili-G, Problem Çözme: Farklı Yollar Üretimi Stili-H, Öğrencinin Tasarımı Stili-I, Öğrencinin Başlatması Stili-J ve Kendi Kendine Öğretme Stili-K’dir. Bu stillerin ilk 5 tanesi (A-E) daha önce edinilen bilgilerin tekrar ortaya konduğu; kalan 6 tanesi de (F-K) yeni bilgilerin ortaya konduğu (üretildiği) öğretim stilleridir. A’dan E’ye kadar olan stiller temel becerilerin kazanıldığı, gelenekselleşmiş kültürün sürdürüldüğü, öğrencinin daha önce kazanımlarını tekrar ortaya koyduğu, tanımlamalar ve sınıflamalar yaptığı, yalnızca geçmiş ve şimdiki bilgilerle ilgilenen stiller iken; F ve G stilleri tek doğrusu olan kavramların keşfedilmesini; H’den K’ye kadar olan stiller ise öğrencilerin ıraksak yanıtların keşfini, alternatif dizaynlarını ve yeni kavramlarla etkileşimde bulunmasını içerir. Kısaca F’den K’ye kadar olan stiller bilgilerin hatırlanmasından öte keşfetme deneyimlerini içerir (Mosston ve Ashworth, 2008).

Stillerin, eski bilgilerin ortaya konmasından üretim aşamasına geçişi, dersin 3 farklı aşamasında alınan kararların öğretmen ya da öğrenci tarafından alınması ile doğrudan ilintilidir. Bu 3 aşamadan ilki, amaçların, öğretim ve öğrenim stili çeşidinin, başlama-bitiş zamanının, öğretim yerinin, ölçme materyallerinin vb. belirlendiği içerik hazırlığını içeren bölümdür (hazırlık). İkinci bölüm ise ilk bölümde alınan kararların uygulandığı ve ayarlamalar yapıldığı bölümdür (uygulama). Üçüncü ve son bölüm ise ikinci bölümde ortaya konan performansa yönelik bilgilerin toplandığı, belli kriterlere göre bilgilerin değerlendirildiği, öğrenene geribildirim verildiği, öğretim ve öğrenim stillerinin değerlendirildiği ve çeşitli ayarlamalar yapılmasına yönelik kararların alındığı bölümdür (değerlendirme) (Mosston ve Ashworth, 2008). Bu 3 bölümde alınan kararlarda A’dan E’ye kadar olan öğretim stillerinde öğretmenin, F’den K’ye kadar olan stillerde ise öğrencinin etkisi daha fazladır.

Çağımızda tüketen bireyden çok üreten birey yetiştirilmesi yönünde gelişim gösteren eğitim programları da öğretmenin merkezde olduğu ve tüm kararları verdiği, öğrencinin de pasif¹¹³

bilgi alıcısı olduğu yaklaşımdan, öğrencinin bilgiyi yorumlayarak yeniden yapılandığı, öğrenme sürecinde aktif olarak rol aldığı ve merkezde olduğu yaklaşıma doğru bir yönelim göstermiştir (Demirhan, 2002). Mosston ve Ashworth'un (2008) öğretim stillerinde de A'dan K'ya doğru öğretmen merkezli uygulamalardan öğrenci merkezli uygulamalara doğru ilerleyen bir eğilim vardır.

Mosston ve Ashworth (2008) tarafından ortaya konan öğretim stillerine yönelik pek çok uluslararası araştırma yapılmış ve bu araştırmalarla stiller birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Bu araştırmaların bulguları da çeşitli sonuçlar ortaya koymuştur (Papaioannou, Theodosiou, Pashali, ve Digelidis, 2012; Kolovelonis, Goudas, ve Gerodimos, 2011; Zeng, Leung, Liu ve Bian, 2009). Örneğin; Problem Çözme: Farklı Yollar Üretimi Stili'nin öğrencilerin probleme yönelik farklı çözümler üretmelerine olumlu etkisinin olduğu ortaya konmuştur (Chatoupis, 2013). Beden eğitimi alanında ülkemizde yapılan araştırmalar öğretmenlerin öğreten merkezli stilleri tercih ettiğini ortaya koymuştur (Ünlü ve Aydos, 2007a; 2007b; Saraç-Yılmaz, İnce, Kirazcı ve Çiçek, 2005; Keske, 2007; Şirinkan ve Erciş, 2009; Demirhan ve diğ., 2008; Yoncalık, 2009).

Kırk yılı aşkın süredir üzerinde çalışılan öğretim stillerinin beden eğitimi alanında kullanımlarına yönelik çeşitli çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalarda öğretim stillerinin kullanımları farklı yöntemlerle (gözlem, görüşme vb.) ortaya konmuştur. Kulinna ve Cothran (2003) ise öğretim stillerine yönelik standart bir ölçme aracı gereksinimini “beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim stilleri ile ilgili şahsi görüşlerine dayalı kullanım ve algılarını (eğlence, öğrenme, motivasyon) değerlendirme” amacıyla geliştirdiği “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Algılanan Öğretim Stilleri” aracı ile karşılaşmıştır. Bu araç kapsamında öğretmenlere doğrudan hangi stili kullandıklarını sormak yerine, her bir stile ilişkin senaryo geliştirilmiş ve öğretmenlerin bu senaryolardan birini seçmeleri istenmiştir. Bu durum stillere ait terimleri daha önce duymamış olan ya da içeriğini bilmeyen ve hatırlamayan öğretmenler açısından fayda sağlamıştır. Geliştirdikleri bu araç aracılığı ile Kulinna ve Cothran (2003) Amerika örneğinde beden eğitimi öğretmenleri ile yaptığı araştırmada literatüre de paralel olarak öğretmenlerin en fazla kullandıkları stillerin öğreten merkezli, en az kullanılan stillerin ise öğrenen merkezli stiller olduğunu ortaya koymuştur. Öğreten merkezli stiller komut ve alıştırma, öğrenen merkezli stiller ise kendi kendine öğretme ve öğrencinin başlatmasıdır. Beden eğitimi alanında ülkemizde de İnce ve Hünük (2010) deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları öğretim stilleri ve bu stillere ilişkin algılarını Kulinna ve Cothran (2003) tarafından hazırlanan aracı Türkçe'ye adapte ederek incelemiş ve araştırma sonucunda en fazla kullanılan stillerin öğreten merkezli (komut ve alıştırma), en az kullanılan stillerin ise öğrenen merkezli (öğrencinin başlatması ve kendi kendine öğretme) olduğunu bulmuştur.

Bu çalışmanın amacı beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretim stili tercihleri ve bu stillere yönelik değer algılarının incelenmesidir. Bu konuda yapılan sayılı araştırmalar deneyimli beden eğitimi öğretmenleri ile yapılmış (İnce ve Hünük, 2010), beden eğitimi öğretmen adaylarına¹¹⁴

yönelik ise herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın amacı farklı üniversitelerin beden eğitimi öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören 4. sınıf öğrencilerinin şahsi görüşlerine dayalı öğretim stili tercihlerini ve bu stillere yönelik algılarını (eğlence, öğrenme, motivasyon) incelemektir. Bu çalışmanın bir diğer amacı da öğretmen adaylarının öğretim stili tercihleri ve bu tercihlere yönelik değer algılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya 2011-2012 eğitim-öğretim yılı Bahar döneminde Türkiye'nin 5 farklı üniversitesinde (Çukurova Üniversitesi, Mersin Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Niğde Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi) öğrenim gören toplam 141 (61 kadın, 80 erkek) beden eğitimi öğretmeni adayı (son sınıf öğrencisi) katılmış ve bu öğrenciler kolayda örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 23.86 ± 2.20 'dir ($x_{\text{kadın}} = 23.20 \pm 1.77$, $x_{\text{erkek}} = 24.36 \pm 2.37$).

Veri toplama aracı

Veri toplama aracı olarak Kulinna ve Cothran (2003) tarafından geliştirilmiş ve İnce ve Hünük (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış "Beden Eğitimi Öğretmenleri Öğretim Stilleri Değer Algıları Anketi-BEÖSDA" kullanılmıştır. Beden eğitimi öğretmenleri için geliştirilen anketin beden eğitimi öğretmen adayları için de geçerli ve güvenilir olduğu saptanmıştır (Cengiz ve Serbes, 2013). Ankette 11 farklı öğretim stiline (Komut Stili-A, Alıştırma Stili-B, Eşli Çalışma Stili-C, Kendini Denetleme Stili-D, Katılım Stili-E, Yönlendirilmiş Buluş Stili-F, Problem Çözme: Tek Doğru Stili-G, Problem Çözme: Farklı Yollar Üretimi Stili-H, Öğrencinin Tasarımı Stili-I, Öğrencinin Başlatması Stili-J, Kendi Kendine Öğretme Stili-K) ilişkin 11 senaryo bulunmaktadır. Ankette her bir stile ait senaryoya ilişkin 4 soru bulunmakta ve bu sorular 5'li Likert tipi (1= Hiç, 2= Nadiren, 3= Ara sıra, 4= Sıklıkla, 5= Her zaman) ölçekle değerlendirilmektedir. Ankette yer alan ilk soru öğretmen adaylarının ilgili stili öğretmen olduklarında tercih edip etmeyeceklerine ya da ne sıklıkla tercih edeceklerine yönelik bilgi vermektedir. İkinci, üçüncü ve dördüncü sorular ise öğretmenlerin tercih edilen stile yönelik değer algılarını (eğlence, öğrenme, motivasyon) belirlemeye yöneliktir. İnce ve Hünük (2010) anketin her bir stile ait değer algısı boyutunda iç tutarlılığını (Cronbach Alpha) .86 ile .95 arasında bulmuşlardır. Bu çalışmada iç tutarlılık değerleri .86-.83 arasındadır.

Verilerin toplanması

Veri toplama aşamasında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 4. sınıf öğrencilerinin girdikleri herhangi bir dersin öğretim elemanından izin alınmış, ders başlamadan önce öğrencilere araştırmanın

amacına yönelik açıklamalar yapılmış ve yalnızca katılmaya gönüllü öğrencilere veri toplama aracı verilmiştir. BEÖSDA'nın doldurulması yaklaşık 10 dk. sürmüştür.

Verilerin analizi

Öğretmen adaylarının şahsi görüşleri doğrultusunda belirlenen öğretim stili tercihleri ve bu tercihlere yönelik değer algıları betimsel istatistik (ortalama ve standart sapma) yöntemi ile analiz edilmiştir. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının şahsi görüşleri doğrultusunda belirlenen öğretim stili tercihleri ve değer algılarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacı ile bağımsız t-testi kullanılmıştır ($p < .05$).

Bulgular

Araştırmanın öğretmen adaylarının şahsi görüşleri doğrultusunda belirlenen bulguları, beden eğitimi derslerinde kullanılmak üzere en fazla tercih edilen 3 öğretim stiline sırası ile Komut-A ($x \bar{=} 4.10 \pm .88$), Alıştırma-B ($x \bar{=} 4.10 \pm .88$), Eşli Çalışma-C ($x \bar{=} 4.10 \pm .88$), en az kullanılan 3 stiline de sırası ile Kendi Kendine Öğretme-K ($x \bar{=} 2.45 \pm 1.37$), Öğrencinin Başlatması-J ($x \bar{=} 2.91 \pm 1.42$) ve Kendini Denetleme-D ($x \bar{=} 3.10 \pm 1.11$) stili olduğunu ortaya koymuştur (Tablo 1).

Bununla birlikte öğretmen adaylarının stile ilişkin değer algılarının olumlu olduğu 3 stil sırası ile Komut-A ($x \bar{=} 12.01 \pm 2.43$), Alıştırma-B ($x \bar{=} 11.37 \pm 2.93$) ve Eşli Çalışma-C ($x \bar{=} 11.33 \pm 2.79$), değer algılarının olumsuz olduğu 3 stil ise sırası ile Kendi Kendine Öğretme-K ($x \bar{=} 8.15 \pm 3.92$), Öğrencinin Başlatması-J ($x \bar{=} 9.18 \pm 3.68$) ve Kendini Denetleme-D ($x \bar{=} 9.84 \pm 3.05$) olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Öğretmen adaylarının öğretim stilleri ve değer algıları ortalamaları

Stiller	Kullanım*	Değer algıları**
	$x \bar{=} \pm SS$	$x \bar{=} \pm SS$
Komut Stili (A)	4.10±.88	12.01±2.43
Alıştırma Stili (B)	3.64±1.02	11.37±2.93
Eşli Çalışma Stili (C)	3.53±1.08	11.33±2.79
Kendini Denetleme Stili (D)	3.10±1.11	9.84±3.05
Katılım Stili (E)	3.32±1.13	10.52±3.06
Yönlendirilmiş Buluş Stili (F)	3.30±1.04	10.57±2.93
Problem Çözme: Tek Doğru Stili (G)	3.32±1.08	10.45±3.01
Problem Çözme: Farklı Yollar Üretimi Stili (H)	3.44±1.09	10.67±3.06
Öğrencinin Tasarımı Stili (I)	3.20±1.27	10.07±3.54

Öğrencinin Başlatması Stili (J)	2.91±1.42	9.18±3.68
Kendi Kendine Öğretme Stili (K)	2.45±1.37	8.15±3.92

*Minimum değer 1, maksimum değer 5; **Minimum değer 3, maksimum değer 15

Öğretmen adaylarının değer algıları kapsamındaki *eğlence*, *öğrenme* ve *motivasyon* ile ilgili maddeler ayrı olarak incelendiğinde, eğlence, öğrenme ve motivasyon açısından en çok kullanılan 3 öğretim stili sıralamaları değişse de Komut-A, Alıştırma-B ve Eşli Çalışma-C olarak ortaya çıkmış; en az kullanılan öğretim stili eğlence, öğrenme ve motivasyon değişkenleri için sırası ile Kendi Kendine Öğretme-K, Öğrencinin Başlatması-J ve Kendini Denetleme Stili-D olarak ortaya çıkmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Öğretmen adaylarının değer algıları (eğlence, öğrenme, motivasyon) ortalamaları

Eğlence		Öğrenme		Motivasyon	
Stiller	$\bar{x} \pm SS$	Stiller	$\bar{x} \pm SS$	Stiller	$\bar{x} \pm SS$
B	3.79±1.05	A	4.22±.81	A	4.04±.94
A	3.75±1.07	B	3.86±1.08	C	3.82±1.12
C	3.74±1.02	C	3.77±1.05	B	3.72±1.10
H	3.55±1.07	F	3.57±1.05	G	3.57±1.12
F	3.45±1.05	H	3.56±1.15	H	3.57±1.10
I	3.44±1.23	E	3.52±1.14	E	3.56±1.16
E	3.43±1.06	G	3.52±1.08	F	3.55±1.12
G	3.36±1.06	I	3.43±1.28	I	3.54±1.27
D	3.16±1.08	D	3.31±1.08	D	3.38±1.16
J	3.00±1.31	J	3.10±1.28	J	3.08±1.30
K	2.72±1.31	K	2.70±1.40	K	2.74±1.40

Not: Alınabilecek minimum değer 1, maksimum değer 5'tir.

Kadın ve erkek öğrencilerin tercih ettikleri beden eğitimi öğretim stillerinin karşılaştırılması amacı ile yapılan bağımsız gruplarda t-testi sonuçları Alıştırma-B, Katılım-E, Öğrencinin Tasarımı-I ve Kendi Kendine Öğretme Stiline-K kadın ve erkek öğretmen adayları arasında fark olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgulara göre beden eğitimi derslerinde Alıştırma Stili kadın öğretmen adayları tarafından erkek adaylara oranla daha fazla; Katılım, Öğrencinin Tasarımı ve Kendi Kendine Öğretme Stili erkek adaylar tarafından kadın katılımcılara oranla daha fazla tercih edilmektedir (Tablo 3).

Kadın ve erkek öğrencilerin stillere yönelik değer algıları Katılım Stili-E, Öğrencinin Tasarımı Stili-I ve Kendi Kendine Öğretme Stili-K açısından farklılık göstermiştir (Tablo 3). Bu bulgulara göre Katılım, Öğrencinin Tasarımı ve Kendi Kendine Öğretme Stili kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla değer algılarının daha olumsuz düzeyde olduğunu ortaya koymuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Öğretmen adaylarının öğretim stilleri kullanım düzeyleri ve değer algılarının cinsiyete göre dağılımı

Stil	Cinsiyet	Kullanım ^a			Değer algıları ^b		
		\bar{x}	SS	t	\bar{x}	SS	t
A	Kadın	4.10	0.93	-0.01	11.90	2.79	-0.49
	Erkek	4.10	0.85		12.10	2.14	
B	Kadın	3.90	0.94	2.75*	11.89	2.68	1.84
	Erkek	3.44	1.03		10.98	3.07	
C	Kadın	3.52	1.04	-0.07	11.23	2.68	-0.38
	Erkek	3.54	1.11		11.41	2.89	
D	Kadın	3.02	0.99	-0.77	9.34	2.90	-1.71
	Erkek	3.16	1.20		10.23	3.13	
E	Kadın	3.07	1.17	-2.37*	9.80	2.86	-2.47*
	Erkek	3.51	1.07		11.06	3.11	
F	Kadın	3.26	1.00	-0.35	10.25	2.74	-1.14
	Erkek	3.33	1.08		10.81	3.07	
G	Kadın	3.15	1.09	-1.66	9.93	2.90	-1.78
	Erkek	3.45	1.05		10.84	3.05	
H	Kadın	3.34	0.95	-0.91	10.46	2.81	-0.73
	Erkek	3.51	1.19		10.84	3.24	
I	Kadın	2.95	1.27	-2.05*	9.23	3.80	-2.51*
	Erkek	3.39	1.24		10.71	3.21	
J	Kadın	2.66	1.33	-1.86	8.54	3.57	-1.81
	Erkek	3.10	1.46		9.66	3.72	
K	Kadın	2.13	1.28	-2.49*	6.74	3.65	-3.93**

Erkek	2.70	1.39	9.23	3.79
-------	------	------	------	------

*p<.05, **p<.001

^aMinimum değer 1, maksimum değer 5, ^bMinimum değer 3, maksimum değer 15

Tartışma

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular Türkiye'deki beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumlarda öğrenim gören öğretmen adaylarının, beden eğitimi derslerinde kullanmak üzere tercih ettikleri öğretim stillerinin ortaya konması açısından önem taşımaktadır. Araştırma bulguları bize beden eğitimi öğretmen adaylarının öğreten merkezli öğretim stillerini tercih ettiklerini göstermiştir. Bu sonuçlar Estonya, Macaristan, Letonya ve Litvanya, İspanya (Hein ve diğ., 2012), Finlandiya (Jaakkola ve Watt, 2011), Amerika, Kore, Avustralya, Fransa, İngiltere, Portekiz ve Kanada (Cothran ve diğ., 2011); ve Türkiye'de (İnce ve Hünük, 2010; Saraç-Yılmaz ve diğ., 2005; Şirinkan ve Erciş, 2009; Demirhan ve diğ., 2008) yapılan araştırmalara paraleldir. Hein ve diğ. (2012) beş farklı Avrupa ülkesindeki beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları öğretim stilleri ve motivasyonlarını inceledikleri araştırmada, öğretmenlerin öğreten merkezli stilleri daha fazla kullandıklarını bulmuşlardır. Öğreten merkezli stillerinin kullanımı açısından ülkeler arasında bir takım farklılıklar olmasına rağmen, tüm ülkelerde Alıştırma ve Komut stilleri sırası ile en fazla kullanılan stiller olarak ortaya çıkmıştır. Yine Finlandiya örneğinde beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim stillerini cinsiyet, deneyim vb. çeşitli değişkenler açısından inceleyen Jaakkola ve Watt (2011), öğreten merkezli stillerin öğrenen merkezli stillerden daha fazla tercih edildiğini vurgulayarak, öğretmenlerin en fazla Komut ve Alıştırma stillerini, en az Kendini Denetleme ve Problem Çözme: Tek Doğru Stillerini kullandıklarını belirtmişlerdir. Çeşitli ülkelerden (Amerika, Kore, Avustralya, Fransa, İngiltere, Portekiz ve Kanada) katılan beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan çalışma bulgularında Kore ve Portekiz'deki öğretmenlerin öğreten merkezli stillerden Komut ve Alıştırma; İngiltere, Avustralya ve Kanada'daki öğretmenlerin Kore ve Portekiz'deki öğretmenlere kıyasla öğrenen merkezli stilleri daha fazla kullandıkları ortaya çıkmıştır (Cothran ve diğ., 2005). Kulinna ve Cothran (2003) Amerika örneğinde beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim stillerinin belirlenmesine yönelik yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin en çok öğreten merkezli stillerden sırası ile Komut ve Alıştırma stillerini kullandıklarını bulmuşlardır. Kulinna ve Cothran'ın (2003) geliştirdiği veri toplama aracı kullanılarak İnce ve Hünük (2010) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde en fazla kullandıkları stillerin Komut ve Alıştırma, en az kullandıkları stillerin de Öğrencinin Başlatması ve Kendi Kendine Öğrenme olduğu ortaya çıkmıştır. Komut ve Alıştırma gibi öğreten merkezli stillerin öğretmenler119

tarafından en çok tercih edilen stiller olduğu Ankara örnekleminde Saraç-Yılmaz ve diğ. (2005), Gaziantep örnekleminde Keske (2007), 16 farklı şehirden katılan öğretmenlerle yapılan çalışmada Şirinkan ve Erciş (2009) ve T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm okullarda çalışan öğretmenlerle yapılan çalışmada Demirhan ve diğ. (2008) tarafından da ortaya konmuştur.

Araştırma kapsamında öğretmen adaylarının öğretim stillerine yönelik değer algıları da incelenmiş ve öğretmen adaylarından beden eğitimi derslerinde kullanılmak üzere tercih ettikleri öğretim stillerinden hangisinin dersi öğrenciler için eğlenceli, öğrenmeye yardımcı ve motive edici hale getirdiğini belirlemeleri istenmiştir. Bulgular öğretmen adaylarının yine öğreten merkezli stillerden Komut, Alıştırma ve Eşli çalışma stillerinin dersi eğlenceli, öğrenmeye yardımcı ve motive edici hale getirdiğini düşündüklerini ortaya koymuştur. Yine öğretmen adaylarının dersi en az eğlenceli, öğrenmeye yardımcı ve motive edici hale getiren stillerin öğrenen merkezli stillerden Kendi Kendine Öğretme, Öğrencinin Başlatması ve Kendini Denetleme stilleri olduğunu düşündükleri bulunmuştur. Bu bulgular Amerikan örnekleminde öğretmenlerin eğlence (Alıştırma, Katılım, Eşli Çalışma), öğrenmeyi kolaylaştırma (Alıştırma, Eşli Çalışma, Komut) ve motive etme (Alıştırma, Eşli Çalışma, Katılım) açılarından öğreten merkezli stilleri tercih ettiklerini ortaya koyan Kulinna ve Cothran'ın (2003); Türkiye örnekleminde deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin eğlence (Alıştırma, Katılım, Komut), öğrenmeyi kolaylaştırma (Alıştırma, Komut, Katılım) ve motive etme (Alıştırma, Komut, Katılım) açılarından yine öğreten merkezli stilleri tercih ettiklerini ortaya koyan İnce ve Hünük'ün (2010) bulguları ile benzerlik göstermektedir. Öğretmen adaylarının öğreten merkezli stillere hakim oldukları ve öğrencileri eğlendirme, motive etme ve öğrencilerin öğrenmelerini sağlamada da bu stillere yöneldikleri söylenebilir.

Beden eğitimi kadın ve erkek öğretmen adaylarının öğretim stillerini tercih durumları ve değer algıları açısından fark olup olmadığı incelenmiş ve kadın adayların Alıştırma, erkek adayların da Katılım stilini daha fazla tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Ancak bu fark öğretim stili tercihi açısından ayrı olarak değerlendirildiğinde, beden eğitimi derslerinde kadın adayların sırası ile en fazla Komut, Alıştırma ve Eşli Çalışma stilini; erkek adayların da Komut, Eşli çalışma ve Alıştırma stilini tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu bulgular da hem kadın hem de erkek beden eğitimi öğretmen adaylarının öğreten merkezli stilleri tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Değer algıları açısından incelendiğinde ise; kadın ve erkek adaylar arasında öğreten merkezli stillerden Katılım, öğrenen merkezli stillerden de kullanım açısından tercih edilmemesine rağmen Öğrencinin Tasarımı ve Kendi Kendine Öğretme stili açısından fark olduğu bulunmuştur. İnce ve Hünük (2010) öğretim stillerinin kullanımı açısından kadın ve erkek deneyimli beden eğitimi öğretmenleri arasında bir fark bulmamıştır. Bu bulgu erkek ve kadın katılımcıların sıklıkla kullandıkları stillerin öğreten merkezli olması bulgusu ile paralellik göstermektedir. Yine İnce ve Hünük'ün (2010) çalışmasında da değer algıları açısından cinsiyet farkına rastlanmamıştır. Beden eğitimi öğretmen adaylarının da değer algısı açısından öğreten

merkezli stilleri tercih etmesi, İnce ve Hünük'ün (2010) çalışması ile benzerlik göstermiştir. Kulinna ve Cothran (2003) da beden eğitimi öğretmenlerinin değer algılarının cinsiyete göre değişiklik göstermediğini yaptıkları çalışma ile ortaya koymuştur.

Yeni eğitim programları çağın gereksinimlerini karşılayabilmek amacı ile öğretmen merkezli den öğrenen merkezliye doğru bir dönüşüm içindedir. Ancak öğretmen adayları ile yapılan bu araştırmanın bulguları ve öğretmenler ile yapılan literatürdeki çalışmalar öğretmen merkezli stillerin derslerde daha fazla kullanıldığını ortaya koymaktadır. Yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak düzenlenen İlköğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanabilirliğine yönelik öğretmen görüşlerinin alındığı çalışmada Gülüm ve Bilir (2011) öğretmenlerin öğretmen merkezli bir yaklaşımla eğitim aldıklarını ve eğitim programını özümseyemediklerini belirtmiştir. Şirin, Yıldız, Mülazımoğlu ve Erdoğan (2008) da yine öğretmen görüşleri doğrultusunda çeşitli açılardan yeni öğretim programını değerlendirmiş ve öğretmenlerin programın uygulanabilirlik düzeyini yeterli bulmadıklarını; bunun nedeninin de yeni programın öğretmenler için oldukça yeni olması ve öğretmenlerin üniversite ve hizmet-içi eğitimlerinin yeni programın dayanağı olan yapılandırmacı yaklaşımla ilgili bilgi içermemesi olduğunu vurgulamışlardır. Sınıf mevcudunun fazla olması, okulların sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısının özellikleri de yeni programın uygulanabilirliğini engelleyen faktörler olarak ortaya konmuştur (Karakaya, Devocioğlu, Çoban ve Karademir, 2011).

Sonuç

Bu çalışma ile ortaya konan bulgular, öğretim stillerinin birbiri üzerindeki üstünlüğünü ya da zayıflığını ortaya koyacak bir veri sunmamaktadır. Her bir stilin öğrenme ortamına uygun özellikleri olduğu vurgulanmakta ve bu özelliklere göre öğretmenin uygun olan stili seçmesi önerilmektedir (Goldberger, Ashworth ve Byra, 2012; Papaioannou, Theodosiou, Pashali, ve Digelidis, 2012). Bulgular kadın ve erkek öğretmen adaylarının derslerinde öğretmen merkezli stilleri tercih ettiğini ve derslerinde öğrencileri için eğlenceli, öğrenmeyi kolaylaştıran ve motivasyonu arttıran bir eğitim ortamının yine öğretmen merkezli stillerle sağlanabileceğini düşündüklerini ortaya koymuştur. Bu çalışma öğretmenlik mesleğine henüz adım atmamış adayların tercih ettikleri stillerin belirlenmesi, onların gelecekte öğretmen olduklarında uygulayacakları stillerin tahmini açısından önemli bilgiler ortaya koyması nedeniyle önemlidir. Bu bulguların yalnızca daha önce belirtilen öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrenim gören öğrencileri temsil ettiği dikkate alınmalıdır. Öğretmen yetiştiren kurumların, bu bilgiler doğrultusunda program içeriklerini ve uygulamaya yönelik yaptıkları etkinlikleri gözden geçirmeleri önerilmektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin mesleğe başlamadan önce öğrenen merkezli yöntemlerin uygulama boyutunun hizmet-içi eğitimlerle aktarılması önerilmektedir. Ek olarak, literatürde vurgulanan deneyimli öğretmenlerin ve bu çalışmadaki öğretmen adaylarının öğretmen merkezli stilleri tercih etme nedenleri derinlemesine incelenmelidir.

Kaynakça

- Bailey R. (2001). Teaching Physical Education: A handbook for Primary and Secondary Teachers, London: Kogan Page.
- Chatoupis, C. (2013). Young children's divergent movement ability: a study revisited. *Early Child Development and Care*, 183(1), 92-108.
- Cengiz, C., Serbes, Ş. (2012). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans öğrencilerinin öğretim stilleri ve stillere ilişkin değer algıları. *12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Aralık, Denizli.
- Curtner-Smith, M. D., Todorovich, J. R., McCaughtry, N. A., Lacon, S. A. (2001). Urban teachers' use of productive and reproductive teaching styles within the confines of the National Curriculum for physical education. *European Physical Education Review*, 7(2), 177-190.
- Demirhan, G. (2002). Öğrenci merkezli hareket ve spor eğitimi uygulamaları. *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Ekim, Antalya.
- Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, Y., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., Güven, B., Kangalgil, M., Hünük, D., Koca, C., Açıkada, C. (2008). Beden eğitimi öğretim programları ve programların yürütülmesine ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 157-180.
- Goldberger, M., Ashworth, S., Byra, M. (2012). Spectrum of teaching styles retrospective 2012. *Quest*. 64(4), 268-282.
- Gülüm, V., Bilir, P. (2011). Beden eğitimi öğretim programının uygulanabilme koşulları ile ilgili beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 57-64.
- Hein, V., Ries, F., Pires, F., Caune, A., Emeljanovas, A., Ekler, J. H., Valantiniene, İ. (2012). The relationship between teaching styles and motivation to teach among physical education teachers. *Journal of Sports Science and Medicine*, 11, 123-130.
- İnce, M. L., Hünük, D. (2010). Eğitim reformu sürecinde deneyimli beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim stilleri ve stillere ilişkin algıları. *Eğitim ve Bilim*, 35(157), 128-139.

- Jaakkola, T., Watt, A. (2011). Finnish physical education teachers' self-reported use and perceptions of Mosston and Ashworth's teaching styles. *Journal of Teaching in Physical Education*, 30(3), 248-262.
- Karakaya, Y. E., Devecioğlu, S., Çoban, B., Karademir, T. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda beden eğitimi dersi kılavuz kitabının değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 123-142.
- Keske, G. (2007). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri Ve Karşılaştıkları Sorunlar (Gaziantep İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kolovelonis, A., Goudas, M., Gerodimos, V. (2011). The effects of the reciprocal and the self-check styles on pupils' performance in primary physical education. *European Physical Education Review*. 17, 35-50.
- Kulinna, P. H., Cothran, D. J. (2003). Physical education teachers' self-reported use and perceptions of various teaching styles. *Learning and Instruction*, 13, 597-609.
- Mosston, M., Ashworth, S. (2008). *Teaching Physical Education*-First Online Edition. <http://www.spectrumofteachingstyles.org/ebook> adresinden erişilebilir.
- Papaioannou, A., Theodosiou, A., Pashali, M., Digelidis, N. (2012). Advancing task involvement, intrinsic motivation and metacognitive regulation in physical education classes: the self-check style of teaching makes a difference. *Advances in Physical Education*. 2(3), 110-118.
- Saraç-Yılmaz, L., İnce, M. L., Kirazcı, S., Çiçek, Ş. (2005). Beden eğitimi öğretmenlerinin ders zaman yönetimi davranışları ve kullandıkları öğretim yöntemleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 3-10.
- Şirin, E. F., Yıldız, Ö., Mülazımoğlu, O., Erdoğdu, M. (2008). 2006-2007 öğretim yılında uygulamaya başlanan yeni ilköğretim beden eğitimi dersi programına yönelik öğretmen görüşleri. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 98-110.
- Şirinkan, A., Erciş, S. (2009). İlköğretim okullarındaki beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanan öğretim yöntemleri ve ölçme – değerlendirme kriterlerinin araştırılması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 184-189.

- Ünlü, H., Aydos, L. (2007). Öğretmen görüşlerine göre; beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih ettikleri öğretim yöntemleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 71-81.
- Ünlü, H., Aydos, L. (2007). İlköğretim okullarında görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 40-51.
- Yoncalık, O. (2009). The effects of three teaching styles on elementary sixth grade students' achievement in physical education lesson. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 33-46.
- Zeng, H., Leung, R., Liu, W., Bian, W. (2009). Learning outcomes taught by three teaching styles in college fundamental volleyball classes. *Clinical Kinesiology*, 63(1), 1-6.